

Haringmarkt, Damme: Verslag van resultaten archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefputtenonderzoek)

Opdrachtgever: AnyCommerce bvba
Dennenlei 7 – 2900 Schoten

Uitvoerder: AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek)
Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
E frederik.roelens@brugge.be

Auteurs: Frederik Roelens, Caroline Landsheere, Dieter Verwerft en Jari Mikkelsen

© AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek), mei 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek).

Inhoud

1	Administratieve gegevens	3
2	Inleiding	4
3	Onderzoeksopdracht	5
3.1	Onderzoeksvragen.....	6
3.2	Strategie	7
4	Assessmentrapport	10
4.1	Beschrijving van de aardkundige opbouw van het gebied	10
4.2	Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren.....	13
4.3	Assessment van de vondsten.....	19
5	Besluit.....	24
6	Onderzoeksvragen	25
7	Samenvatting	27
8	Bibliografie.....	28

1 Administratieve gegevens

Haringmarkt, Damme

Projectcode bureauonderzoek:	2019A183
Naam aanvrager:	Frederik Roelens
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00105
Naam site:	Haringmarkt 7, Damme
	DA19HA

Opdrachtgever: AnyCommerce bvba, Dennelei 7 – 2900 Schoten

Uitvoerder: AardeWerk, Raakvlak Archeologisch Onderzoek

Auteurs: Frederik Roelens, Caroline Landsheere, Dieter Verwerft en Jari Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak), Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Haringmarkt 7, 8340 Damme

Bounding box: 74226.3100189774268074 216194.98705813716514967, 74248.45483306747337338
 216209.38118729568668641, 74256.64841428078943864 216207.38815402757609263, 74261.7417215214954922
 216207.60960216849343851, 74262.18461780330108013 216193.87981743266573176, 74255.98406985808105674
 216193.43692115086014383, 74238.04677044514392037 216174.83527731520007364, 74226.3100189774268074
 216194.98705813716514967

Naam site: Haringmarkt 7, Damme; afkorting: DA19HA

Kadaster: Damme, Afdeling 1, Sectie C, nr. 228g

Relevante termen thesaurus Onroerend Erfgoed: melding - proefputtenonderzoek - stadscontext

Periode: april (veldwerk) - mei (rapportage) 2019

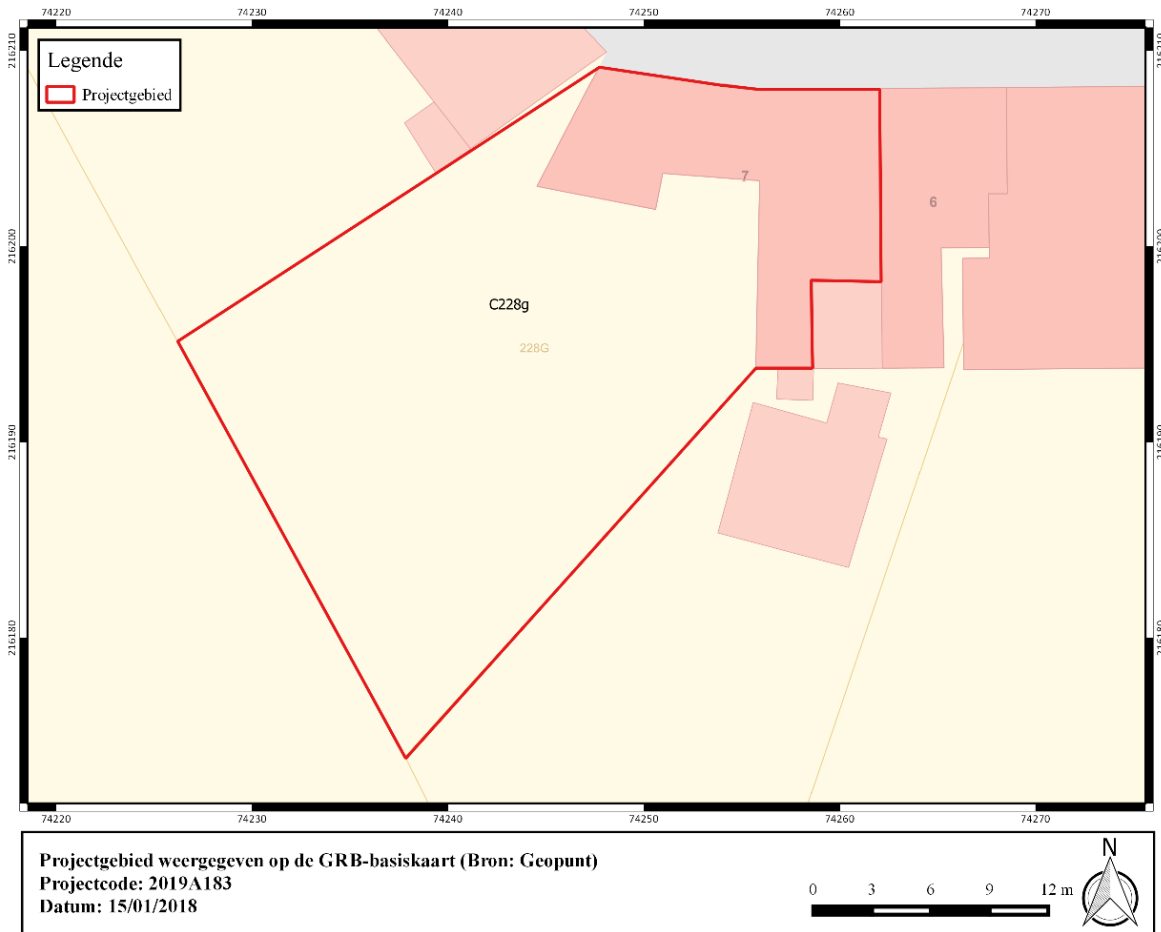
Archeologische verwachting: archeologische resten van bewoning 19^e-13^e eeuw

Aanleiding van het onderzoek: verbouwingen en aanbouw vakantiewoning

Deel 1: proefputtenonderzoek

2 Inleiding

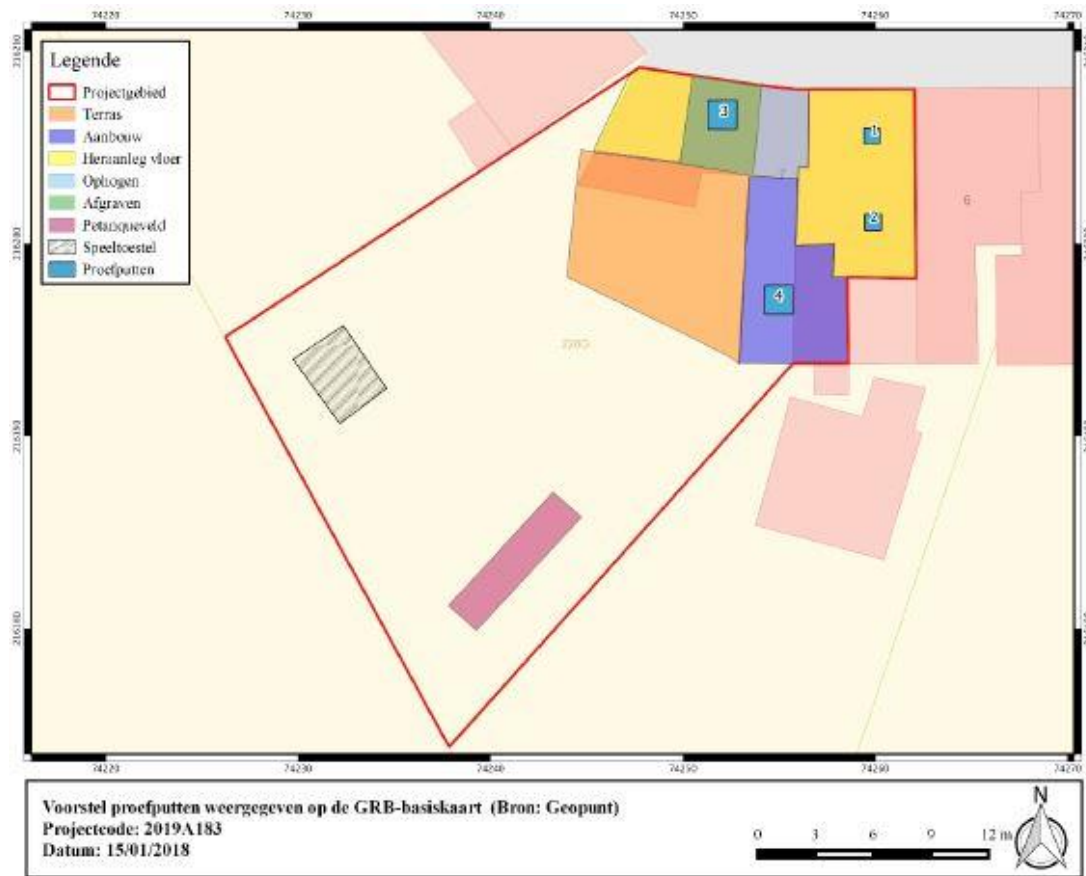
Het proefputtenonderzoek, met code 2019A183, is uitgevoerd door een team bestaande uit een erkend archeoloog/veldwerkleider, een assistent-archeoloog, een technisch veldmedewerker en één vrijwilliger (metaaldetectorist), met de hulp van de aannemer. Het onderzoek vond plaats op woensdag 10 april 2019.

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Bot & Willaert 2019, p8).

3 Onderzoeksopdracht

Uit het verslag van resultaten van het bureauonderzoek (Bot & Willaert 2019) kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. Het plangebied bevindt zich immers in een stadscontext wat gepaard gaat met een te verwachten complexe verticale stratigrafie. Proefputtenonderzoek kan een duidelijke indicatie geven over de inschatting van het archeologisch niveau, de bewaringstoestand van de archeologische resten en de verstoringsgraad binnen het plangebied. Het advies in het Programma van Maatregelen (Bot 2019) heeft betrekking op de zone die verstoord wordt door de geplande werken, namelijk de af te graven zone (figuur 2, groene kleur), de geplande aanbouw (figuur 2, blauwe kleur) en de geplande vloerisolatie (figuur 2, gele kleur). De werken ter hoogte van de tuin en het aan te leggen terras zullen volgens controleboringen geen archeologische resten verstoren. In totaal gaat het om een zone van 113 m². Er wordt geadviseerd om over het volledige bedreigde gebied vier proefputten aan te leggen (figuur 2) rekening houdende met de wetenschappelijke vraagstelling en de huidige bebouwing. In totaal wordt 6,5 m² of circa 5,75% van de bedreigde zone onderzocht. Dit is voldoende om een correcte uitspraak te doen omtrent de te nemen maatregelen.

Figuur 2: GRB-kaart met aanduiding van de aan te leggen proefputten (bron: Bot 2019, p13).

3.1 Onderzoeksvragen

De doel van het onderzoek is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de onderzoeksvragen gefundeerd kunnen beantwoord worden.

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?
- In hoeverre is het plangebied verstoord?
- Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Welke specifieke activiteiten hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?

- Passen deze in de historische context van de locatie?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
- Moet er, op basis van de archeologische resten, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?

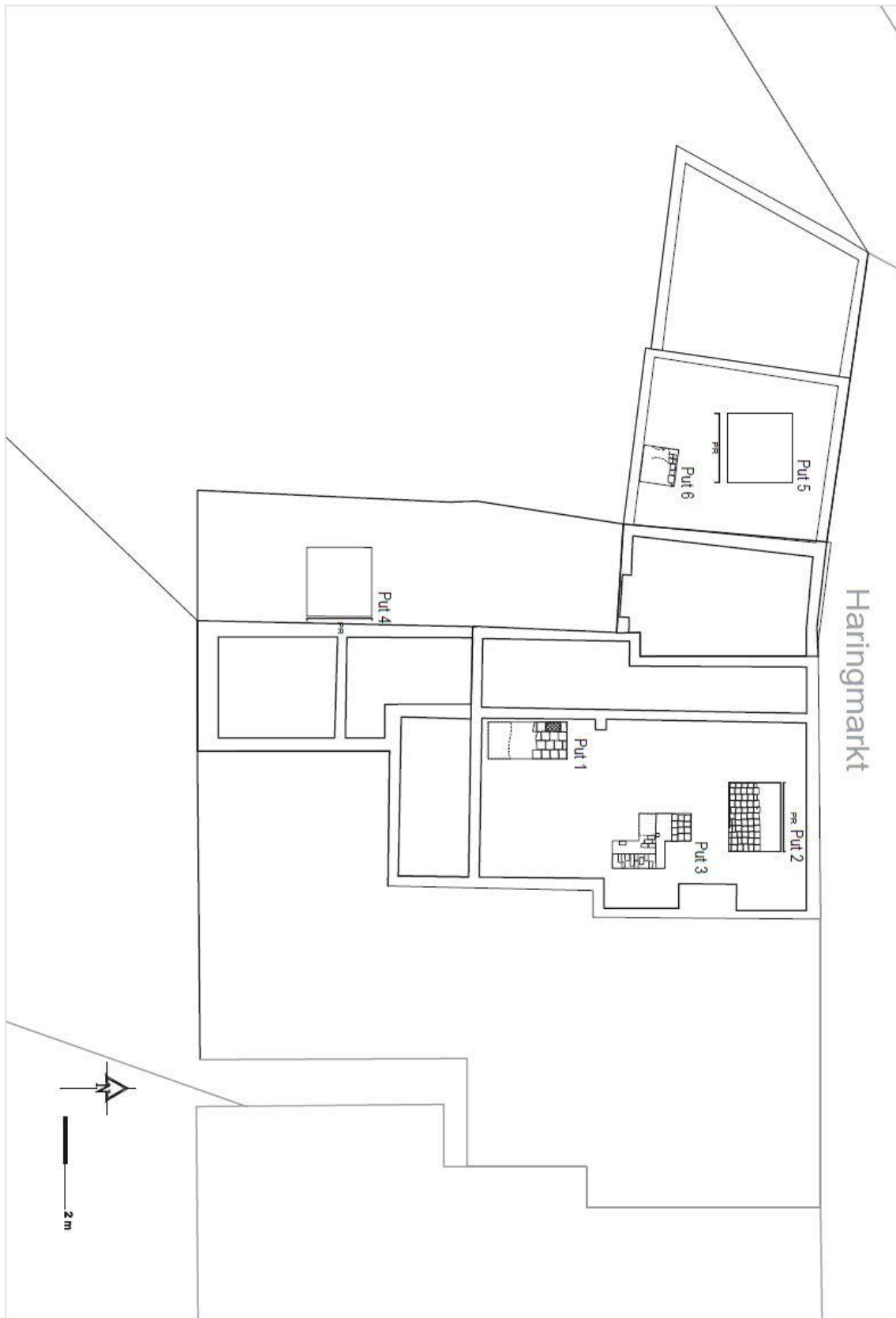
3.2 Strategie

Omdat de onderzoeksvragen op basis van de 4 voorgestelde proefputten in het programma van maatregelen niet afdoende konden worden beantwoord, wijkt het werkelijke proefputtenpatroon af van het vooropgestelde plan (figuur 2 & 3). Tijdens het veldonderzoek werd geopteerd om twee extra proefputten aan te leggen om een beter inzicht te krijgen in de aard van en de relatie tussen de aangetroffen archeologische sporen. Hierdoor kregen de voorgestelde proefputten ook een andere numerieke volgorde (figuur 3). De eerste extra proefput werd aangelegd ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie tussen proefput 1 en 2 en werd 'proefput 3'. De tweede extra proefput werd aangelegd ter hoogte van de geplande uitgraving in de stal en werd 'proefput 6'.

Het programma van maatregelen schrijft voor om minstens twee profielwanden te registreren in elke proefput in functie van de stratigrafische opbouw (Bot 2019, 16). Dit was echter niet mogelijk noch zinvol omwille van de graad van verstoring van het plangebied enerzijds en de aanwezigheid van archeologische resten anderzijds (zie 4.1. Beschrijving van de aardkundige opbouw van het gebied). In proefputten 1, 3 en 6 waren de wanden die vrij waren van archeologische resten te zwaar verstoord om een profiel te registreren met nuttige informatie over de stratigrafische opbouw. In deze putten werden geen profielen geregistreerd. In proefput 2 werd één profiel geregistreerd omwille van de archeologische resten die in de put aanwezig waren. In proefputten 4 en 5 was een sterk verstoorde laag met frequent voorkomend puin aanwezig. Omwille van deze verstoring was de oorspronkelijke stratigrafische opbouw van de bodem niet te achterhalen. Bovendien was deze verstoring over de gehele diepte van de proefputten verspreid wat voor identieke profielwanden zorgde binnen de proefput. Omdat een dubbele registratie niet als zinvol wordt aanzien, werd tijdens het veldwerk besloten één profiel te registreren voor respectievelijk proefput 4 en 5.

Verder werd er niet afgeweken van de vooropgestelde werkwijze of strategieën. De onderzoeksstrategie wijkt niet af van de Code van Goede Praktijk.

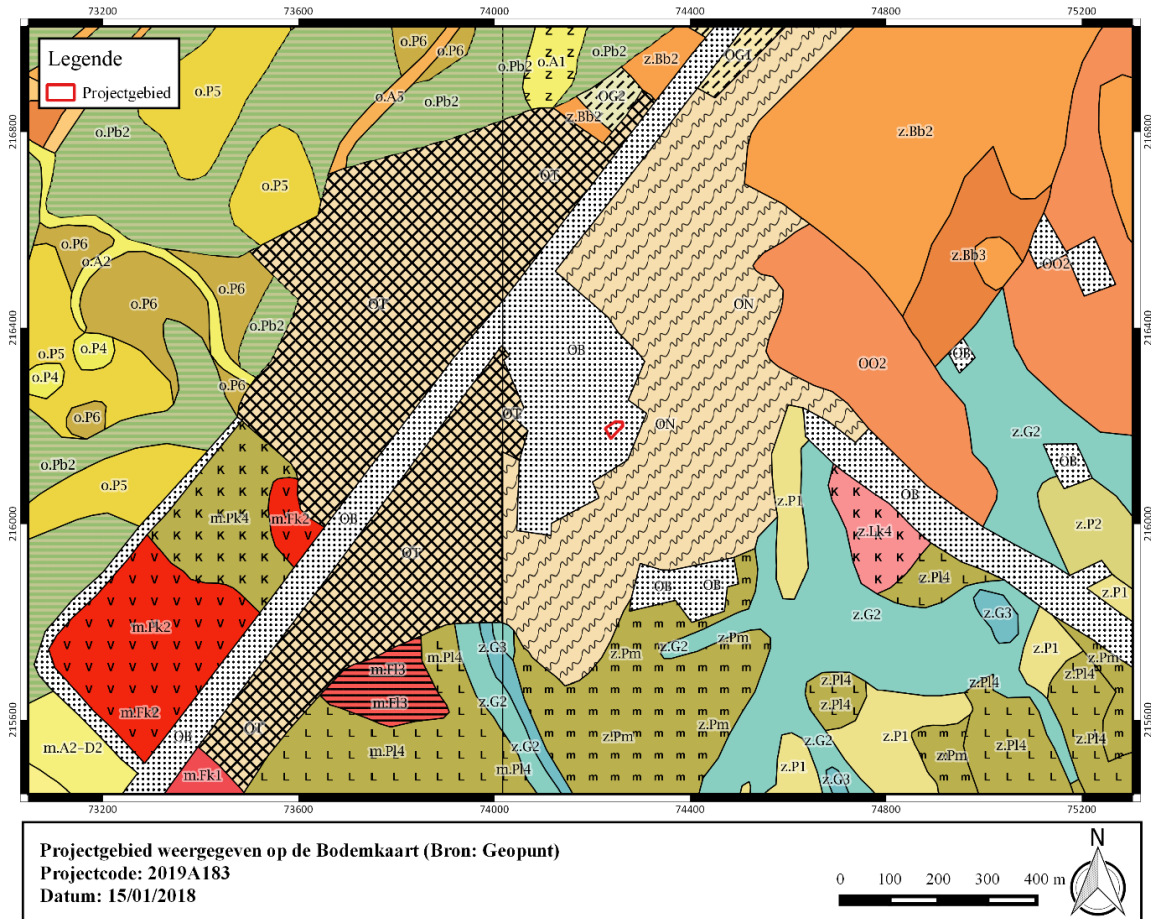

Figuur 3: Overzicht proefputten

4 Assessmentrapport

4.1 Beschrijving van de aardkundige opbouw van het gebied

Het projectgebied situeert zich op de Bodemkaart binnen het type OB (figuur 4). Dit is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijk bodem sterk verstoord kan zijn door aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Bot & Willaert 2019, 28)

In put 1 werden geen profielwanden geregistreerd omwille van de sterke verstoring en de aanwezige moderne fundering (figuur 8).

In put 2 werd de noordelijke profielwand geregistreerd (figuur 5). Dit profiel bevat zes lagen. De eerste laag bestaat uit rode tegels en gaat tot -4cm. De tweede laag bevindt zich tussen -4 en -10cm en is een steriel pakket bestaande uit fijn geel tot lichtgeel zand dat duidelijk opgebracht is als fundering voor de tegelvloer. De derde laag bevindt zich tussen -10cm en -14cm en bevat zwartgrijs zandleem. De vierde laag bevindt zich tussen -14cm en -18cm en bestaat uit lichtgrijs zand. De vijfde laag bevindt zich tussen -18cm en -20cm en bestaat uit grijs zandleem. De zesde en laatste laag is

een heterogeen pakket bestaande uit zwartgrijs zandleem met baksteenpuin tot aan de uit te graven diepte (-50cm).

Figuur 5: Proefput 2, profiel 1

In put 3 werden geen profielwanden geregistreerd omwille van de aanwezige archeologische resten en de versterking (figuur 10).

In put 4, ter hoogte van de geplande aanbouw, werd de oostelijke profielwand geregistreerd. De recente vergraving van de bodem zorgt ervoor dat de bodemopbouw over de gehele proefput verstoord is waardoor een tweede identieke profiel registreren niet zinvol wordt geacht. In het geregistreerde profiel werden twee lagen waargenomen. Onder de graszoden bevond zich laag 1 bestaande uit een heterogeen pakket met zwartgrijs fijn zandleem waarin frequent baksteenpuin voorkomt tot -90cm onder het maaiveld. Laag 1 is duidelijk verstoord en op enkele plaatsen zeer compact. Vanaf -90cm onder het maaiveld werd de natuurlijke bodem aangetroffen (laag 2).

Figuur 6: Proefput 4, profiel 1

In put 5, ter hoogte van de geplande uitgraving in de stal, werd de zuidelijke profielwand geregistreerd (figuur 7). Omwille van de sterk verstoorde bodem werd het registreren van een tweede profiel als niet zinvol aanzien. In het profiel bevond zich onder het vloerniveau tot op de uit te graven diepte van -95cm onder het maaiveld een heterogene laag met donker zwartgrijs fijn zandleem met frequent voorkomend baksteenpuin. Deze laag is duidelijk zwaar verstoord omwille van een recente vergraving. De natuurlijke bodem werd niet bereikt.

Figuur 7: Proefput 5, profiel 1

In put 6 werd geen profiel geregistreerd omwille van de grote verstoring (figuur 14).

4.2 Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

Nummer proefput	Locatie	Dimensies
Proefput 1	Ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie	1m x 1m, -50cm onder het vloerniveau
Proefput 2	Ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie	1m x 1m, -50cm onder het vloerniveau
Proefput 3	Ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie	1,8m x 1,2 m, -50cm onder het vloerniveau
Proefput 4	Ter hoogte van de geplande aanbouw	1,5m x 1,5m, -95cm onder het maaiveld
Proefput 5	Ter hoogte van de geplande uitgraving van de stal	1,5m x 1,5m, -95cm onder het maaiveld
Proefput 6	Ter hoogte van de geplande uitgraving van de stal	80cm x 80cm, -95 cm onder het maaiveld

Tabel 1: Proefputtenlijst

In proefputten 1, 2 en 3, ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie, werden archeologische structuren aangetroffen op verschillende hoogtes: met name vloerniveaus en funderingen uit de 18de-19de eeuw (figuur 8, 9 en 10).

In put 1 bevond zich op 30cm onder het huidige vloerniveau een deel van een tegelvloer met grijze Boomse vloertegels van 20 x 20 cm (figuur 8). Deze tegels kunnen tussen de 19de en de 20ste eeuw gedateerd worden en behoorden vermoedelijk tot de koer van het beluik dat tot 1944 op de locatie Haringmarkt 7 stond. In 1944 werd de beluikbewoning vernield bij de ontploffing tijdens het ontmantelen van een V1-bom. De drie dorpswoningen van Haringmarkt 5, 6 en 7 werden na WOII volledig herbouwd en uitgebreid. De huidige bewoning werd op de overgebleven resten van het grotendeels vernietigde beluikhuisje gebouwd (Termote 2017, 87). Het zuidelijk deel van de put was zwaar verstoord, met geen verdere archeologische sporen tot op een diepte van 50cm onder het vloerniveau en geen vondsten.

Figuur 8: Proefput 1

In put 2, nabij de voorgevel van de woning, werd op 10cm onder het huidige vloerniveau een vloertje aangetroffen in rode Boomse ongeglazuurde tegels (14 x 14 cm) (figuur 9). Deze vloer wordt op basis van de tegels in de 18de eeuw gedateerd, wat overeenkomt met de datering van de beluiken die eind

18de-begin 19de eeuw werden aangelegd rond de Haringmarkt (Termote 2017). Hieronder tot de geplande bodemingreep (50 cm onder het huidige vloerniveau) werden geen verdere sporen en vondsten aangetroffen.

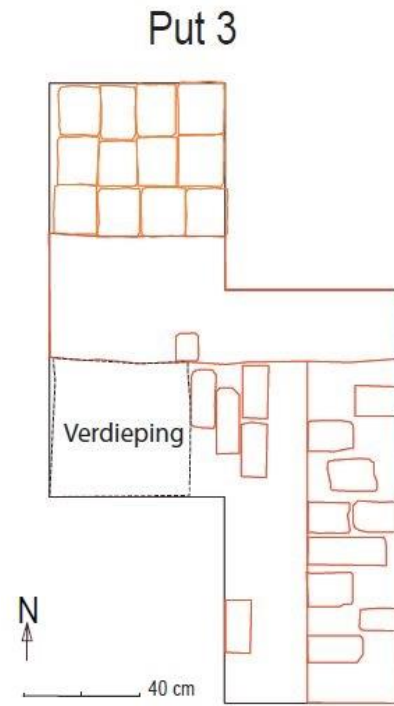
Figuur 9: Proefput 2

Put 3 werd centraal in de woning aangelegd om de relatie tussen de vloerniveaus in put 1 en 2 te onderzoeken (figuur 10 & 11). Het vloerniveau in rode Boomse ongeglazuurde tegels werd teruggevonden op 10cm en stopt aan een muurstructuur, vermoedelijk de achtergevel van het 18de-19de-eeuwse beluikhuisje. De achtergevel bestond uit recuperatiestenen in kleine formaten met harde witte en grijze mortel. Deze muur ligt in het verlengde van de bewaarde voute (figuur 12). Haaks hierop staat een andere muur die gelijktijdig werd gemetseld met ernaast een licht afhellend vloertje van recuperatie bakstenen (tot 20 cm onder het huidige vloerniveau). Hieronder werden geen archeologische sporen meer gevonden. De gevonden structuren komen overeen met het onderzoek van Johan Termote voor de opmaak van het beheersplan van Damme. Dit onderzoek toont aan dat er eind 18de-begin 19de eeuw beluiken aangelegd werden rond de Haringmarkt. Dit waren één-laagswoningen waarvan historische fotomateriaal bestaat (figuur 13). Bovendien corresponderen de ligging en uitsprong van de structuren met het primitief kadaster van 1835 (figuur 14) (Termote 2017, 87).

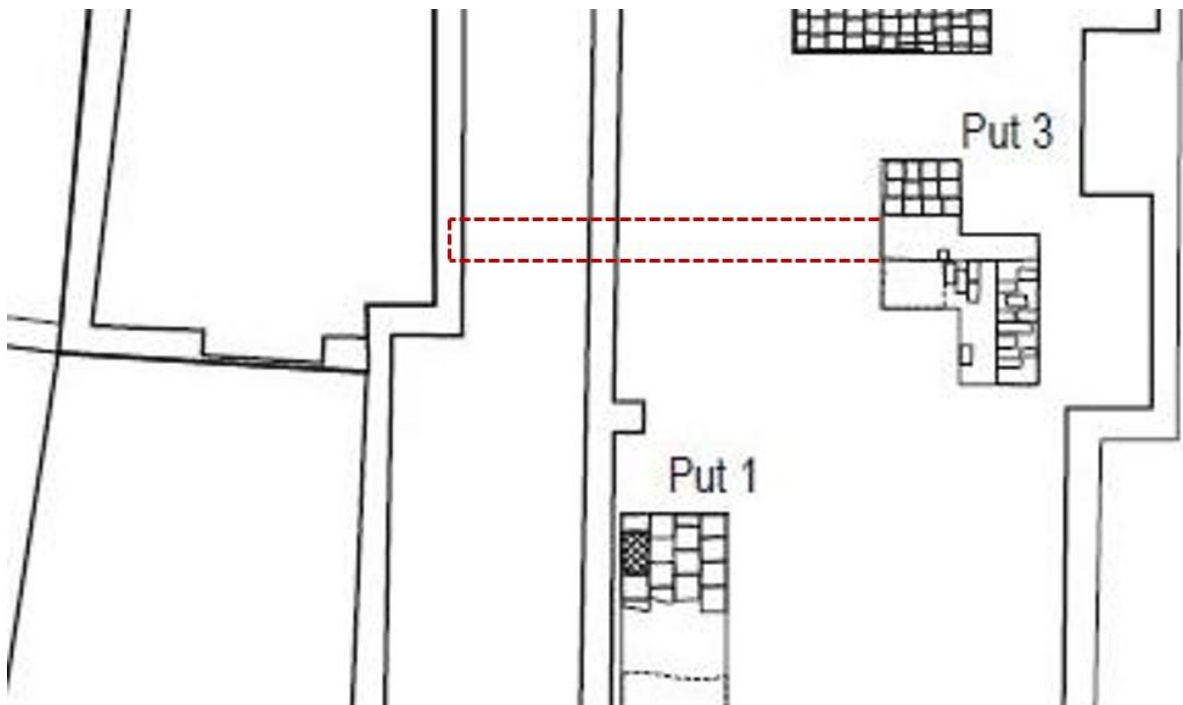

Figuur 10: Proefput 3

Figuur 11: Schets proefput 3

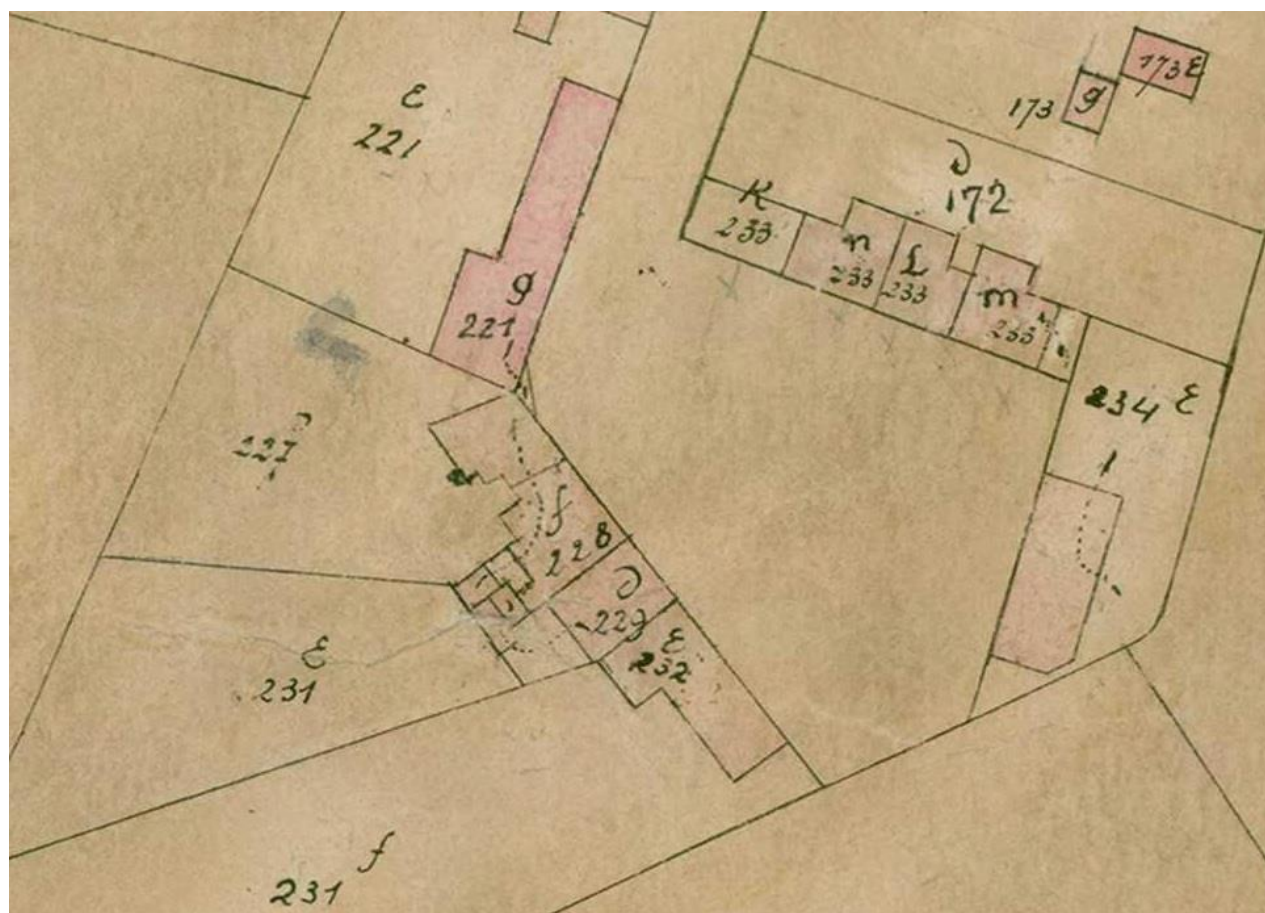

Figuur 12: Proefput 3 met aanduiding van muur in het verlengde van de bewaarde route

Figuur 13: Historische foto van de Haringmarkt voor WOI

Figuur 14: Haringmarkt Damme op het primitief kadaster van 1834

Proefput 4 (1,5mx1,5m), ter hoogte van de geplande aanbouw, bevatte puin tot 95cm onder het maaiveld (figuur 15). Er werden geen archeologische structuren aangetroffen in de put omwille van de sterke verstoring ten gevolge van een recente afgraving.

Figuur 15: Proefput 4

Proefput 5 (1,5mx1,5m), ter hoogte van de geplande uitgraving in de stal, bevatte puin tot 95cm onder het maaiveld. Er werden geen archeologische sporen of structuren aangetroffen in de put omwille van de sterke verstoring ten gevolge van een recente afgraving.

Proefput 6 (80 x 80 cm) werd aangelegd ten zuiden van proefput 5, ter hoogte van de geplande uitgraving in de stal (figuur 16). In deze put bevond zich een deel van een kasseien vloer op 10cm onder het huidige vloerniveau. Hieronder werden geen sporen aangetroffen tot op de bedreigde diepte.

Figuur 16: Proefput 6

4.3 Assessment van de vondsten

Tijdens het proefonderzoek werden 30 vondsten verzameld, waarvan 10 via metaaldetectie.

Locatie	Aantal	Aard	Beschrijving	Datering
Proefput 1	1	Aardewerk	Boomse tegel, 20 x 20 cm	19 ^{de} -20 ^{ste} eeuw
Proefput 2	1	Aardewerk	Rode Boomse ongeglazuurde tegel, 14 x 14 cm	18 ^{de} eeuw
Proefput 3	Geen vondsten ingezameld			
Proefput 4	6	Aardewerk	Bodemfragment van een kan in steengoed	15 ^{de} eeuw
			Bordfragment	19 ^{de} eeuw
			Fragment van een mortier of doopfront	Nieuwe tijd
			Fragment industrieel wit	19 ^{de} -20 ^{ste} eeuw

			Fragment industrieel wit met zwarte transferprint	Eind 19 ^{de} -20 ^{ste} eeuw
			Fragment rood aardewerk met donkere mangaan	19 ^{de} eeuw
Proefput 5	12	Bot	Fragment van een bekken, dierlijk bot	?
		Glas	Fragment, groen	19 ^{de} -20 ^{ste} eeuw
		Aardewerk	(4) Fragmenten rood aardewerk met loodglazuur	15 ^{de} -16 ^{de} eeuw
			Bodemfragment rood aardewerk met loodglazuur, geknepen voet	15 ^{de} -16 ^{de} eeuw
			Oorfragment rood aardewerk, grape?	15 ^{de} eeuw
			Fragment steengoed uit Frechen	16 ^{de} -17 ^{de} eeuw
			Fragment Maiolica	17 ^{de} eeuw
			(2) Fragmenten faience met blauwe beschildering	19 ^{de} eeuw
Proefput 6	Geen vondsten ingezameld			
Metaaldetectie (losse vondst) 10	Munt (koper)	2 cent (Leopold I of II)	19 ^{de} eeuw	
		10 centiem (Leopold II)	1895	
		25 cent	1971	
		2 euro	modern	
	Koper	Ringetje	?	
		Uniformknoop met een gekroond anker als versiering	20 ^{ste} eeuw	
	Ijzer	Smeedijzer gesp van paardentuigage	modern	
	Brons	Fragment van een bronzen ketel (grape?)	modern	
	Metaal	Kogelhuls	modern	
		Grendel van een slot	modern	

Tabel 2: Vondstenlijst

Uit put 1 werd een tegel van 20 x 20 cm verzameld ter representatie van het vloerniveau (figuur 17). Deze Boomse grijze tegel dateert uit de 19de-20ste eeuw. Uit put 2 werd eveneens een tegel verzameld ter representatie van het vloerniveau: een rode Boomse tegel van 14 x 14 cm (figuur 18). Deze dateert uit de 18de eeuw.

Figuur 17: Vloertegel 20x20cm

Figuur 18: Vloertegel 14x14cm

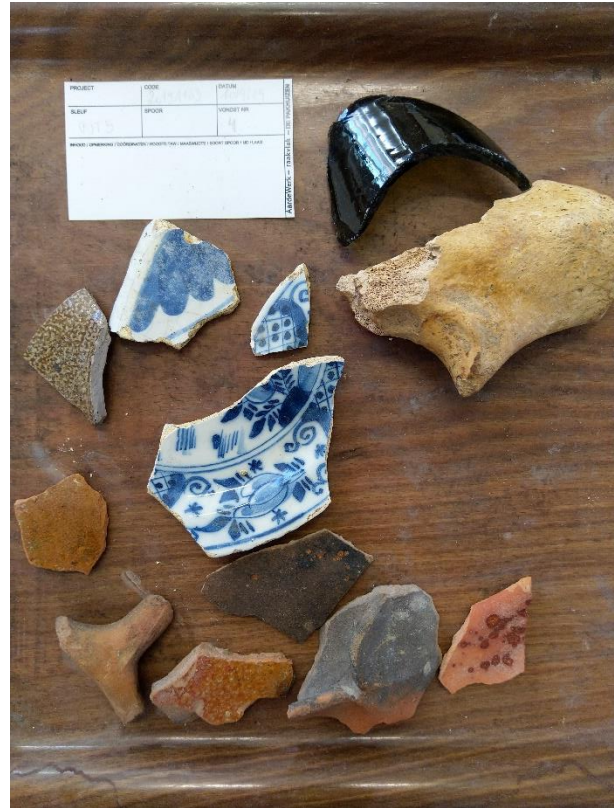
Uit put 4 werden zes vondsten verzameld (figuur 19). Een bodemstuk van een kan in steengoed uit Raeren is het oudste stuk en dateert uit de 15de eeuw. De vijf aardewerkfragmenten dateren uit de Nieuwe Tijd. Het gaat om een bordfragment, een mortier of doopfront fragment, een scherf industrieel wit (19de-20ste eeuw), een scherf industrieel wit met zwarte transferprint (eind 19de-20ste eeuw) en een scherf rood aardewerk met donker mangaan (19de eeuw).

In put 5 werden 1 stuk dierlijk bot, 1 glasfragment en 10 scherven gevonden (figuur 20). Het dierlijk bot is vermoedelijk een stuk van een bekken. Het glasfragment is groen en dateert uit de 19de-20ste eeuw. Vijf stukken rood aardewerk met loodglazuur waaronder één bodemfragment met geknepen voet dateren uit de 15de-16de eeuw. Een rood oorfragment van een grape dateert eveneens uit de 15de eeuw. Een steengoedfragment uit Frechen kan in de 16de-17de eeuw gedateerd worden. Een Maiolicafragment dateert uit de 17de eeuw. Tenslotte werden twee stukken faïence met blauwe beschildering gevonden uit de 19de eeuw.

Figuur 19: Vondsten uit put 4

Figuur 20: Vondsten uit put 5

Metaaldetectie bracht 10 vondsten aan het licht (figuur 21). Er werden vier koperen munten gevonden. Deze waren allemaal recent: 2 cent (Leopold I of II), 10 centiem (1895, Leopold II), 25 cent (1971) en 2 euro. Verder werd een klein koperen ringetje gevonden, alsook een smeedijzer gesp van paardentuigage, een koperen uniformknoop uit de 20ste eeuw met een gekroond anker als versiering, een kogelhuls, een grendel van een slot en een fragment van een bronzen ketel (mogelijks een grape). Met uitsluiting van het vermoedelijke grapefragment zijn alle vondsten die ingezameld werden via metaaldetectie te dateren eind 19de eeuw tot nu.

Figuur 21: Metaalvondsten

5 Besluit

Op basis van het proefputtenonderzoek is duidelijk dat binnen het projectgebied weinig archeologisch erfgoed aanwezig is dat bedreigd wordt door de geplande werken. Onder de huidige bevloering werden in proefputten 1, 2 en 3 archeologische resten gevonden van de vloer en achtergevel van het 18de/19de-eeuws beluikhuisje dat tot een ontploffing bij de ontmanteling van een V1-bom in 1944 op deze locatie stond. Van dit beluikhuisje bestaat historisch fotomateriaal. De archeologische resten komen overeen met het primitief kadaster van 1834. De sporen en structuren vormen louter een bevestiging van de gekende historiek van het terrein (Termote 2017, 82-89). De huidige bewoning werd op de bestaande resten gebouwd. Het opgraven van deze archeologische resten zou geen verdere kenniswinst opleveren. De verwachtingen van het bureauonderzoek kunnen niet ingelost worden. Op basis van de resultaten van het proefputtenonderzoek wordt geen verder vlakdekkend onderzoek geadviseerd.

Deel 2: Algemeen besluit

---

6 Onderzoeksvragen

- *Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?*

Het archeologisch niveau bevindt zich ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie 10 tot 30 cm onder het huidige vloerniveau. Ter hoogte van de geplande uitgravingen in de stal werd een deel van een ouder vloerniveau zich op 10 cm onder het huidige vloerniveau aangetroffen. In de andere proefputten werden geen intacte archeologische niveaus teruggevonden.

- *In hoeverre is het plangebied verstoord?*

Door de ontploffing tijdens het ontmantelen van een V1-bom in 1944 (WOII) blijft er niet veel meer over van de eind 18de – begin 19de-eeuwse beluiken die rondom het pleintje te Haringmarkt aanwezig waren. De beluiken werden vernietigd en de drie dorpswoningen van Haringmarkt 5, 6 en 7 werden na WOII volledig herbouwd en uitgebreid.

In proefput 4 ter hoogte van de geplande aanbouw en put 5 ter hoogte van de geplande uitgraving in de stal werd tot 1m onder het huidige niveau een laag gevonden met frequent voorkomend baksteenpuin. Dit getuigt van een sterke verstoring van de natuurlijke bodem en potentiële archeologische resten.

- *Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?*

Ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie kan een archeologisch niveau onderscheiden worden, namelijk dat van het 18de/19de-eeuwse beluikhuisje.

- *Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?*

Ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie werd op 10 cm onder het huidige vloerniveau een vloerniveau gevonden uit de 18de/19de eeuw in rode Boomse tegels van 14 x 14cm. Dit vloerniveau stopt aan de resten van de achtergevel van het 18de/19de-eeuwse beluikhuisje. De achtergevel bestaat uit recuperatiestenen in kleine formaten met harde witte en grijze mortel. Haaks hierop staat een muur met licht afhellend vloertje uit recuperatiebakstenen dat gelijktijdig gemetseld is. Het tweede vloerniveau dat ter hoogte van de aanleg van de vloerisolatie is teruggevonden bevindt zich op 30 cm onder het huidige vloerniveau. De vloer bestond uit Boomse tegels van groot formaat (20 x 20cm) en behoorde vermoedelijk toe aan de koer van het beluik. De archeologische resten bevonden zich in goede toestand.

- *Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?*

De 18de en 19de-eeuwse archeologische resten waren bedekt door een puinlaag en moderne bebouwing.

- *Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?*

De twee vloerniveaus in Boomse ongeglazuurde tegels en muurresten (vermoedelijke achtergevel) kennen een onderlinge samenhang. Ze kunnen gerelateerd worden aan de 18de/19de-eeuwse beluiken die volgens historische bronnen en foto's aanwezig waren rond de Haringmarkt.

- *Welke specifieke activiteiten hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden?*

Er waren geen indicaties voor specifieke activiteiten die plaatsvonden binnen het onderzoeksgebied.

- *Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?*

Niet van toepassing.

- *Passen deze in de historische context van de locatie?*

Niet van toepassing.

- *Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?*

Een bodemfragment in steengoed (put 4) en vijf stukken rood aardewerk (put 5) dateren uit de 15de eeuw. Twee fragmenten van respectievelijk steengoed en maiolica dateren uit de 16de-17de eeuw. De overige vondsten dateren uit de 19de-20ste eeuw. Het gaat telkens om fragmenten van huisraad. De vondsten die via metaaldetectie werden ingezameld dateren, met uitzondering van een vermoedelijk fragment van een ketel of grape (15de eeuw), uit het einde van de 19de – 20ste eeuw.

- *Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?*

Niet van toepassing.

- *Moet er, op basis van de archeologische resten, een vlakdekkend vervolgonderzoekonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?*

Op basis van de resultaten van het proefputtenonderzoek wordt geen verder vlakdekkend vervolgonderzoek geadviseerd.

7 Samenvatting

AnyCommerce bvba plant een omgevingsvergunningaanvraag met betrekking tot stedenbouwkundige handelingen. Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op dit terrein in te schatten werkt de opdrachtgever samen met Aardewerk, Raakvlak Archeologisch Onderzoek. Het doel van het onderzoek is een archeologische evaluatie van het terrein aan de hand van een archeologische prospectie (proefputtenonderzoek). Ruben Willaert bvba voerde eerder het bureauonderzoek uit en schreef het Programma van maatregelen. Voor de aanvang van het proefputtenonderzoek wordt een melding archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem opgesteld.

Op basis van het proefputtenonderzoek is duidelijk dat binnen het projectgebied weinig archeologisch erfgoed aanwezig is dat bedreigd wordt door de geplande werken. Onder de huidige bevloering werden in proefputten 1, 2 en 3 archeologische resten gevonden van de vloer en achtergevel van het 18de/19de-eeuws beluikhuisje dat tot een ontploffing bij de ontmanteling van een V1-bom in 1944 op deze locatie stond. Van dit beluikhuisje bestaat historisch fotomateriaal. De archeologische resten komen overeen met het primitief kadaster van 1834. De sporen en structuren vormen louter een bevestiging van de gekende historiek van het terrein. De huidige bewoning werd op de bestaande resten gebouwd. Het opgraven van deze archeologische resten zou geen verdere kenniswinst opleveren. Op basis van de resultaten van het proefputtenonderzoek wordt geen verder vlakdekkend onderzoek geadviseerd.

8 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

Bot B. & Willaert A., 2019. Archeologienota: bureauonderzoek (Fase 0). Deel 1: resultaten van het bureauonderzoek, Ruben Willaert bvba: Sint-Michiels-Brugge, 52p.

Bot B., 2019. Archeologienota: bureauonderzoek (Fase 0). Deel 2: programma van maatregelen, Ruben Willaert bvba: Sint-Michiels-Brugge, 18p.

Geopunt

[Inventaris.onroenderfgoed.be](http://inventaris.onroenderfgoed.be)

Termote J., 2017. Conceptversie beheersplan Damme, Damme, 250p.